

Sammanfattning

Föräldraskap har med tiden skjutits allt längre upp i åldrarna. ”Först jobb se'n barn” så resonerar de flesta unga kvinnor och män. Under 1990-talet dröjde det innan ungdomar fick ett fast jobb och alltfler gick in för högre studier. Den höga studiebenägenheten har hållit i sig och föräldraskapet har under 2000-talet skjutits upp ytterligare. År 2001 var kvinnor i genomsnitt 28,5 år då de fick sitt första barn och förstaföräldrarna var 30,9 år.

Ju längre utbildningen är desto senare etablerar man sig som förälder. För kvinnornas del betyder det att de högutbildade blir mödrar i något mindre utsträckning än lägre utbildade kvinnor men framför allt hinner de inte med att få lika många barn. Bland männen ser det helt annorlunda ut. Här är det de högutbildade som har störst ”chans” att bli fäder. Men bland dem som blivit fäder är det nästan ingen skillnad mellan utbildningsgrupperna när det gäller hur många barn de får.

I Sverige finns omkring en miljon mammor och pappor med barn i åldrarna 0–17 år dvs. med barn födda 1984–2001. Det finns lite färre pappor än mammor. Det beror huvudsakligen på att fler pappor än mammor saknas i våra register. Dödligheten är högre bland män. Fler pappor än mammor kan också vara bosatta utomlands.

Med mammor och pappor har vi här avsett kvinnor och män som är biologiska föräldrar eller adoptivföräldrar. Ett litet antal av dem som fått barn 1984–2001 har mist dem och har inte längre egna barn. Andra har barn som inte längre är skrivna i Sverige. Men de flesta mödrar och fäder bor med sina omyndiga barn.

Bland fäder finns trots det åtskilliga som bor skilt från barnen. Efter en separation kommer barnen för det mesta att bo hos modern. Men den gemensamma vårdnaden består för det allra mesta, umgänget mellan barn och deras frånlevande förälder är ofta frekvent och ett antal barn med separerade föräldrar bor lika mycket med mamma som med pappa.

Ett antal föräldrar bor inte bara med egna barn utan också med styvbarn eller t.o.m endast med styvbarn. Men de flesta som har enbart styvbarn har inga egna omyndiga barn. Särskilt män utan egna barn under 18 år bor inte så sällan tillsammans med en partner som i sin tur har egna barn.